Hageavfall man mistenker inneholder hagerømlinger	Minde utsorterte mengder hagerømlinger	Store menger hagerømlinger (Kampanjer/ryddeaksjoner)
Henger dekkes til med tett pressening eller pakkes i sekker	Pakkes i tette sekker	Pakkes i tette enheter (sekker, tett konteiner, tildekket henger)
		Mottaket varsles på forhånd om leveranse (type og mengde av hagerømling)
Transporteres til mottak	Transporteres til mottak	Transporteres til mottak
Til kompostering - Leveres som hageavfall	Håndtering etter mottakets rutiner: Til forbrenning - egen oppsamlingsenhet Til kompostering - leveres som hageavfall	Håndtering etter mottakets rutiner: Til forbrenning - egen oppsamlingsenhet Til kompostering - leveres som hageavfall
Transportutstyret rengjøres på mottaket		Transportutstyret rengjøres på mottaket

Eksempler på planter som er forbudt å importere, omsette og sette ut, fordi de kan gjøre stor skade på norsk natur.

FILTARVE

Cerastium tomentosum

Truer arter på tørre kalkbakker, knauser og strandberg. Luking flere år på rad, og/eller tildekking.

FREMMEDE MISPEL-ARTER

Cotoneaster sp.

Truer et bredt spekter av naturområder; skog, eng, berg og skrenter, rasmark og veikanter. Luking, oppgraving og repeterende nedkapping. NB! Unngå fjerning av dverg- og svartmispel (de er truet!).

KANADAGULLRIS

Solidago canadensis

Truer skog- og veikanter, eng. Skygger ut arter. Luking og oppgraving. NB! Før blomstring.

KJEMPESPRINGFRØ

Impatiens glandulifera

Truer arter i fuktig skog, våt eng, flommark, vei-, vann- og grøftekanter. Luking og slått. NB! Før blomstring.

PARKSLIREKNE

Reynoutria japonica

Truer vann- og skogkanter. Kuttes. Rett i plastsekk. Bit av stengel kan vokse videre.

RYNKEROSE

Rosa rugosa

Truer strandeng og sandstrender. Oppgraving og nedkutting.

PRYDSTORKLOKKE

Campanula latifolia spp.macrantha

Truer rikere skoger og skog-kanter, liker næringsrik jord. Fjerne avblomstrede blomster-stander og luking.

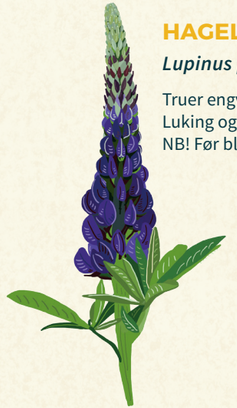

HAGELUPIN

Lupinus polyphyllus

Truer engvegetasjon. Luking og oppgraving. NB! Før blomstring.

KJEMPEBJØRNEKJEKS

Heracleum mantegazzianum

Truer bekkedrag, strand-soner, skogkanter og eng. Rotkutting/oppgraving før spiring og nedkutting.

HVA KAN DU GJØRE

- **LEVER** hageavfall til gjenvinningsstasjonen. Hage og parkavfall herfra blir omgjort til verdifull kompost. Følg anbefalingene i dette heftet.
- **IKKE PLANT** forbudte planter eller arter som utgjør en trussel for norsk natur. Sjekk artsdatabanken.no for oversikt over arter som er svartelista.
- **FJERN** fremmede planter fra hagen din
- **GJØR DET VANSKELIG** for brunskogsnegl å finne mat og overvintringsplass i hagen din
- **RAPPORTER** inn fremmede arter i naturen i artsobservasjoner.no, sånn at forvaltningen får oversikt over hvor artene sprer seg
- **FORKLAR** venner og kjente hvorfor de bør fjerne fremmede planter fra sin hage
- **LEGG TIL RETTE** for naturlige planter og insekter i hagen din. På blomstermeny.no får du tips til hvilke arter humler og andre pollinatorer liker
- **SPØR** på hagesenteret om alternativer til forbudte og fremmede planter
- **SJEKK** med hagesenteret at de har god internkontroll for å hindre spredning av brunsnegler og fremmede insekter før du kjøper jord i sekk og planter i potte

Spredning av fremmede invaderende arter er en av de viktigste årsakene til tap av naturmangfold. Mange av disse er hagerømlinger. De sprer seg ut i naturen og kan få negative konsekvenser for både ville planter, sopp, insekter, dyr og fugler. For å unngå spredning av hagerømlinger er det viktig at hageavfallet leveres på gjenvinningsstasjoner.

Hagerømlinger er et problem fordi de:

- Konkurrerer ut arter som er tilpasset til å leve i norsk natur.
- Tar lys og plass
- Endrer jordsmonnet

Levér hageavfallet ditt på en sikker måte til gjenvinningsstasjonen din! Da er du med på å beskytte naturen.

Vi trenger naturmangfoldet for å overleve. En intakt natur gir oss rent vann, mat, pollinering, byggematerialer og beskyttelse mot klimaendringer. Naturen har stor verdi som opplevelses- og rekreasjonskilde, økonomisk verdi og en verdi i seg selv.

AVFALL NORGE

Avfall Norge er en bransjeorganisasjon for avfalls– og gjenvinningsbransjen i Norge med rundt 200 medlemmer fra offentlig og privat sektor.
Les mer på www.avfallnorge.no, her finner du også rapporten *Hagerømlinger – veileder for hageavfallsmottak*

SABIMA

Sabima er en miljøorganisasjon som jobber for å stanse tapet av naturmangfold.
Les mer om fremmede arter på www.sabima.no

SABIMA Avfall Norge

HAGERØMLINGER

FRA HAGEN TIL SIKKER HÅNDTERING PÅ GJENVINNINGSSTASJONEN

Stans spredning av fremmede invaderende arter som er skadelige for norsk natur

SABIMA